

УДК 811.111'37

DOI <https://doi.org/10.32782/tps2663-4880/2022.27.2.45>

ДІАХРОНІЧНИЙ АСПЕКТ ДОСЛІДЖЕННЯ АНГЛОМОВНОГО ФАНФІКШЕН

DIACHRONIC ASPECT OF INVESTIGATION OF THE ENGLISH FANFICTION

Станко Д.В.,

<https://orcid.org/0000-0002-7858-8663>

кандидат філологічних наук, доцент,

доцент кафедри англійської філології

Ужгородського національного університету

У статті висвітлюється діахронічний аспект дослідження англomовного фанфікшен як різновиду масової літератури в межах інтернет-лінгвістики. В лексикографічних джерелах термін «фанфікшен» визначається як різновид творчості шанувальників популярних творів мистецтва (так званого фан-арту в широкому сенсі цього слова), похідний літературний твір, заснований на якому-небудь оригінальному творі (як правило, літературному чи кінематографічному), що використовує його ідеї сюжету і (або) персонажів. Розвиток англomовного фанфікшену з 1960-х по 2000-і роки був дуже значним і динамічним. З появою перших фанфіків у 1960-х роках, цей жанр поступово набував популярності та впливу на літературну та культурну сферу. Протягом цього періоду, англomовний фанфікшен не тільки розвивався в більшій кількості та різноманітності, але й став більш організованим. З'явилися спеціалізовані веб-сайти та форуми, де фанфіки були публікувані, обговорювані та критикувалися. Це сприяло зростанню спільноти фанфікшену та залученню нових авторів та читачів. З плином часу, англomовний фанфікшен також став більш професійним і відповідав вищим стандартам якості. Автори стали більш уважними до мовних засобів та стилістичних прийомів, використовуючи їх для створення більш складних та глибоких історій. Також з'явилися конкурси та нагороди для найкращих фанфіків, що сприяло підвищенню якості творів та мотивувало авторів до подальшого розвитку. Значний вплив на розвиток англomовного фанфікшену мав і технологічний прогрес. З появою Інтернету та соціальних медіа, фанфіки стали більш доступними та широко поширеними. Це дозволило авторам з усього світу

об'єднатися в онлайн-спільноти, обмінюватися ідеями та публікувати свої твори. Перспективу цього дослідження вбачаємо в аналізі стилістичних особливостей англомовних фанфіків.

Ключові слова: діячронія, жанр, інтернет-лінгвістика, масова література, фанфікшен.

The article highlights the diachronic aspect of the study of English fan fiction as a type of mass literature within the framework of Internet linguistics. In lexicographic sources, the term "fan fiction" is defined as a type of creativity of fans of popular works of art (so-called fan art in the broadest sense of the word), a derivative literary work based on some original work (usually literary or cinematic) that uses its plot ideas and (or) characters. The development of English fan fiction from the 1960s to the 2000s was very significant and dynamic. With the appearance of the first fan fiction in the 1960s, this genre gradually gained popularity and influence in the literary and cultural sphere. During this period, English fanfiction not only developed in greater quantity and variety, but also became more organized. Specialized websites and forums appeared where fan fiction was published, discussed and criticized. This contributed to the growth of the fanfiction community and the attraction of new authors and readers. Over time, English fanfiction also became more professional and met higher quality standards. Authors became more attentive to linguistic means and stylistic techniques, using them to create more complex and deep stories. Competitions and awards for the best fan fictions also appeared, which contributed to the improvement of the quality of works and motivated authors to further development. Technological progress also had a significant impact on the development of English fan fiction. With the advent of the Internet and social media, fan fiction has become more accessible and widespread. This allowed authors from all over the world to join online communities, exchange ideas and publish their works. The perspective of this research can be seen in the analysis of stylistic features of English fan fiction.

Key words: diachrony, genre, internet linguistics, mass literature, fan fiction.

Постановка проблеми. Англомовний фанфікшен є цікавим об'єктом дослідження для лінгвістів з декількох причин. По-перше, він використовує мовні засоби для створення нових історій та розвитку вже існуючих персонажів. Лінгвісти можуть вивчати, як автори фанфікшену використовують лексику, граматику, стилістичні прийоми та інші мовні засоби для передачі своїх ідей та емоцій. Вони можуть досліджувати, як мовні засоби варіюються в залежності від жанру, настрою, персонажів тощо. По-друге, фанфікшен має активну спільноту шанувальників, які обговорюють, коментують та аналізують різні аспекти фанфікшену. Лінгвісти можуть досліджувати мовні практики та конвенції, які розвиваються в цій спільноті, такі як спеціальні терміни, жаргон, аббревіатури тощо, розглядати фанфікшен як мегатекстову структуру. По-третє, фанфікшен дає можливість досліджувати творчий процес авторів, які створюють нові історії та розвивають персонажів. Таким чином, англомовний фанфікшен є цікавим об'єктом дослідження для лінгвістів, оскільки він дозволяє вивчати мовні засоби, спільноту, культурний контекст та творчий процес, пов'язаний з цим жанром літератури.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В лексикографічних джерелах термін «фанфікшен» визначається як різновид творчості шанувальників популярних творів мистецтва (так званого фан-арту в широкому сенсі цього слова), похідний літературний твір, заснований на якому-небудь оригінальному творі (як правило, літературному чи кінематографічному), що використовує його ідеї сюжету і (або) персонажів. Фанфікшен може являти собою продовження, передісторію, пародію, «альтернативний всесвіт»,

кросовер (тобто «переплетення» кількох творів), і так далі. Інший варіант визначення зазначеного терміну – жанр масової літератури, створеної за мотивами художнього твору фанатом цього твору, які не переслідують комерційні цілі та призначені для читання іншими фанатами [6]. В англомовних словниках фіксуємо такі дефініції:

“fan fiction – stories involving popular fictional characters that are written by fans and often posted on the Internet” [11];

“fan fiction – a type of literature, usually written on the internet, by people who admire a particular novel, film, etc., with characters taken from these stories” [12];

“fan fiction – stories written about TV, film, or book characters by their fans (people who admire them)” [13];

“fan fiction – fiction written by a fan of, and involving characters featured in, a particular film, television series, etc” [14].

Спільним у них є чотири основні семи: що (stories, a type of literature, fiction), автор (written by fans, by people who admire a particular novel, film, etc), який (involving popular fictional characters, about TV, film, or book characters, involving characters featured in, a particular film, television series), де (often posted on the Internet).

Схожа структура лексичного значення аналізованого терміну у тлумачних словниках свідчить про усталеність фанфікшену як літературного жанру зі специфічними рисами в англомовному соціумі.

Вивчення фанфіку дослідниками різних сфер почалося в 1980-х роках, а в 1990-х роках набуло більшого поширення. У 1992 році Х. Дженкінс опублікував свою монографію «Текстові бра-

коньєри: телевізійні шанувальники та культура співучасті», а К. Бекон-Сміт написала працю «Підприємливі жінки: телевізійний фандом і створення популярного міфу». Генрі Дженкінс визначив фанфік як культуру «текстових браконьєрів», які несуть значення та образи канонічних творів для створення величезної кількості інших текстів різного типу та статусу [8].

Ранні роботи про фанфіки часто розглядали це явище з гендерної точки зору, оскільки практика фанфіку переважно жіноча. Найпоширенішим джерелом для дослідження фанфіків були фандомні матеріали з популярних на той час телесеріалів. Основним фокусом дослідження фандомів були практики та цінності їх учасників, характеристики фана як особистості, а також відмінні риси культури, яку створили учасники фандомів. Переважна більшість наукових робіт про фанфіки опубліковано в країнах ЄС та США. У них, зокрема, феномен фанфіку досліджувався як феномен культури [7; 9], соціокультурний феномен [10], комплексний соціокультурний феномен [1; 2; 3], спеціальний літературний твір [4; 5].

Постановка завдання. Мета роботи полягає у висвітленні діахронічного аспекту дослідження англомовного фанфікшену.

Виклад основного матеріалу. Діахронічний аспект дослідження англомовного фанфікшену включає в себе вивчення та аналіз змін, які відбуваються в цій галузі протягом часу. Дослідження в діахронічному аспекті дозволяє розглядати зміни в фанфікшені з плином часу, виявляти тенденції та еволюцію цього жанру. Так, наприклад, можна вивчати зміни від популярних тематик та персонажів до нових трендів і технологій, які впливають на творення фанфікшену.

Дослідження діахронічного аспекту англомовного фанфікшену також може включати вивчення змін у мовній практиці, використання лексики та стилістичних прийомів у фанфікшені протягом часу, наприклад, зміни в способах опису персонажів, наборів слів та фраз, а також використання мовних засобів для вираження емоцій та настрою.

Крім цього, дослідження діахронічного аспекту англомовного фанфікшену може допомогти розуміти, як цей жанр розвивається та змінюється з плином часу, і які фактори впливають на його розвиток. Відстеження змін у фанфікшені може також допомогти прогнозувати майбутні тенденції та розвиток цього жанру.

Англомовний фанфікшен має довгу історію розвитку, яка починається з появи фанфікшену як жанру взагалі. Перші відомості про фанфікшен з'явилися в 1960-х роках у США, коли популярні

телесеріали та комікси надихали фанатів писати власні історії з улюбленими персонажами. За словами дослідників, перші фанфіки були опубліковані в журналі "Sprockanalia", який був присвячений популярному серіалу «Зоряний шлях» [6]. Фанати цієї культової кіносаги почали творити свої історії на основі персонажів та уявного світу створеного Джорджем Лукасом.

У 1960-х роках інтернет ще не існував, тому фанфіки розповсюджувалися головним чином ручним способом. Фанати друкували свої історії або розмножували їх на ксероксі та поширювали серед інших фанатів на зустрічах, конвентах або поштою.

Перші фанфіки зазвичай сфокусовані на персонажах з улюблених книг або фільмів. Фанати хотіли створити нові пригоди, розкрити деталі життя або розвинути характери героїв.

Фанати експериментували з альтернативними сценаріями та сюжетними лініями. Вони переписували події з оригінальних матеріалів або створювали зовсім нові історії, де персонажі відігравали ролі, відмінні від оригінальних. Фанати обмінювалися своїми фанфіками, коментарями та порадами з іншими фанатами, що створювало активну спільноту творчості [5].

Перші фанфіки в США 1960-х років відіграли важливу роль у розвитку фандому та створенні культурного явища, яке ми сьогодні знаємо як фанфікшен. Вони стали поштовхом для подальшого зростання та розширення фанфіксової спільноти.

У 1970-х роках фанфікшен став більш популярним серед фанатів різних фільмів, телесеріалів та коміксів. У цей період з'явилися перші фан-журнали, де фанати могли публікувати свої історії та обговорювати їх з іншими фанатами. У цей період фанфікшен у США продовжував розвиватися, але зазнавав деяких змін і нових особливостей. Ось деякі з них:

Зростання популярності жанру фантазії. У 1970-х роках, жанр фантазії почав набувати все більшої популярності, що вплинуло на зміст і напрям фанфікшену. Фанати почали творити історії, що базуються на фентезійних світах і персонажах, таких як «Володар перснів» Дж.Р.Р. Толкіна або «Хроніки Нарнії» К.С. Льюїса.

Поява фанзінів. У 1970-х роках з'явилися перші фанзіни – невеликі видання, створені фанатами, які містили фанфікшен, рецензії, малюнки та інші матеріали, пов'язані з улюбленими книгами, фільмами або телесеріалами. Фанзіни стали засобом спілкування та обміну творчими ідеями між фанатами.

Більша розмаїтість жанрів. У 1970-х роках, фанфікшен почав охоплювати більшу розмаїтість жанрів, включаючи наукову фантастику, детективи, романи про пригоди та інші. Фанати не обмежувалися лише одним улюбленим жанром, а творили історії в різних стилях та напрямках.

Більша увага до деталей. В 1970-х роках, фанати стали більше уваги приділяти деталям і персонажам в своїх фанфіках. Вони намагалися зберегти характери персонажів, відтворити стиль письма автора оригінального твору та дотримуватися логіки уявного світу.

Розвиток фанфікшених спільнот. У 1970-х роках, фанфікшениві спільноти продовжували зростати та розвиватися. Фанати об'єднувалися на конвентах, зустрічах та через поштову кореспонденцію, щоб обмінюватися своїми творами, дискутувати про улюблені книги та фільми, а також взаємодіяти з іншими фанатами [6].

Перший офіційний фанфікшен. У 1976 році, Джордж Лукас випустив роман «Зоряні війни: Смерть з далекої-далекої далекості» (*Star Wars: From the Adventures of Luke Skywalker*), який був адаптацією першого фільму «Зоряні війни». Цей роман вважається одним з перших офіційних фанфіків, оскільки був написаний на основі фільму, але не є оригінальним матеріалом.

Фанфікшен у 1970–80х роках продовжував рости, привертаючи все більше фанатів і стаючи все більш розповсюдженим явищем. Цей період відіграв важливу роль у формуванні фанфікшенивої спільноти та розвитку цього жанру.

У 1990-х роках з'явилися перші сайти з фанфікшеном, які дозволяли фанатам публікувати свої історії в Інтернеті. З цього часу фанфікшен став ще більш популярним та розповсюдженим, з'явилися нові жанри та тематики, а також було створено велику кількість сайтів та форумів, де фанати могли обговорювати свої історії та спілкуватися між собою [3].

Зростання популярності та доступності Інтернету в 1990-х роках суттєво вплинуло на розвиток фанфікшених спільнот. Фанати почали створювати веб-сайти, форуми та списки розсилки, де обмінювалися своїми творами та взаємодіяли з іншими фанатами. Інтернет став важливим інструментом для поширення та збереження фанфікшену.

У 1990-х роках популярні серіали, такі як «Зоряний шлях: Наступне покоління» та «Секретні матеріали», стали джерелом натхнення для багатьох фанфікшених. Фанати творили історії, що розширювали та доповнювали сюжети цих серіалів, а також писали альтернативні версії подій.

У 1990-х роках фанфікшен почав охоплювати ще більшу розмаїтість жанрів. Фанати творили історії у жанрах наукової фантастики, фентезі, детективу, романтики та інших. Це дозволяло фанатам виражати свою творчість та інтереси у різних напрямках.

Крім цього, у 1990-х роках почали з'являтися спеціалізовані веб-сайти та архіви, де фанати могли публікувати та зберігати свої фанфіки. Це дозволяло ширшому колу людей знайти та прочитати творчість фанатів. Архіви фанфікшен – це онлайн-платформи або веб-сайти, де фанати можуть публікувати свої творчі роботи, такі як фанфіки. Архіви фанфіків надають можливість фанатам ділитися своїми творчими роботами з іншими прихильниками того ж всесвіту або персонажів, а також зберігати та відшукувати фанфіки, які їх цікавлять. Вони можуть містити фанфіки з різних жанрів, тематик, парінгів та рейтингів.

Таким чином, у 1990-х роках фанфікшен став все більш популярним явищем. Багато фанатів активно писали та публікували свої фанфіки, а також обговорювали їх на форумах та інших фанфікшених спільнотах [3].

У 2000-х роках фанфікшен продовжував розвиватися та змінюватися, але з'явилися також нові виклики та можливості для фанатів. Наведемо деякі особливості фанфікшену у цей період:

Поява соціальних мереж. З появою соціальних мереж, таких як *LiveJournal*, *Tumblr* та *Wattpad*, фанати отримали нові платформи для поширення своїх творів та взаємодії з іншими фанатами. Вони могли створювати свої профілі, ділитися фанфіками, обговорювати улюблені твори та знаходити нових фанатів.

Розвиток фанфікшених архівів. У 2000-х роках з'явилися спеціалізовані фанфікшениві архіви, такі як *FanFiction.net* та *Archive of Our Own (AO3)*, де фанати могли публікувати свої твори та знаходити інші фанфіки для читання. Ці архіви дозволяли фанатам зібрати та організувати свої фанфікшениві твори в одному місці.

Розширення жанрів та універсумів. У 2000-х роках фанфікшен продовжував охоплювати більшу розмаїтість жанрів та універсумів. Фанати писали фанфіки на основі відомих книг, фільмів, серіалів, коміксів та відеоігор, а також експериментували з синергією різних універсумів та створювали кросовери.

Зростання популярності фанфікшену у медіа. У 2000-х роках фанфікшен отримав більшу визнаність та увагу в медіа-середовищі. Наприклад, популярний серіал «Надприродне» активно співп-

рацював з фанатами, організовуючи конкурси фанфіків та інші події. Це сприяло популяризації фанфікшену серед ширшої аудиторії.

Разом з розвитком фанфікшену у 2000-х роках з'явилися також виклики та обмеження. Деякі автори та видавництва стали більш обережними щодо використання їхніх персонажів та універсумів у фанфіках, вводячи правила з використанням та розміщенням фанфіків. Деякі автори також висловлювали занепокоєння стосовно плагіату та незаконного використання їхніх творів у фанфіках [10].

У цілому, фанфікшен у 2000-х роках продовжував рости та змінюватися, надаючи фанатам можливість виразити свою творчість, зустрітися з іншими фанатами та навіть залучитися до медіа-процесів.

Сьогодні англomовний фанфікшен є дуже розповсюдженим та популярним жанром, який охоплює різні тематики та жанри, від фентезі та наукової фантастики до романтики та еротики. Фанфікери з усього світу пишуть і публікують свої історії в Інтернеті, де їх можуть прочитати тисячі фанатів. Багато фанфікерів також беруть участь у конкурсах та фестивалях, де вони можуть показати свої творчі здібності та зустрітися з іншими фанатами.

Висновки. Розвиток англomовного фанфікшену з 1960-х по 2000-і роки був дуже значним і динамічним. З появою перших фанфіків

у 1960-х роках, цей жанр поступово набував популярності та впливу на літературну та культурну сферу.

Протягом цього періоду, англomовний фанфікшен не тільки розвивався в більшій кількості та різноманітності, але й став більш організованим. З'явилися спеціалізовані веб-сайти та форуми, де фанфіки були публікувані, обговорювані та критикувалися. Це сприяло зростанню спільноти фанфікшену та залученню нових авторів та читачів.

З плином часу, англomовний фанфікшен також став більш професійним і відповідав вищим стандартам якості. Автори стали більш уважними до мовних засобів та стилістичних прийомів, використовуючи їх для створення більш складних та глибоких історій. Також з'явилися конкурси та нагороди для найкращих фанфіків, що сприяло підвищенню якості творів та мотивувало авторів до подальшого розвитку. Значний вплив на розвиток англomовного фанфікшену мав і технологічний прогрес. З появою Інтернету та соціальних медіа, фанфіки стали більш доступними та широко поширеними. Це дозволило авторам з усього світу об'єднатися в онлайн-спільноти, обмінюватися ідеями та публікувати свої твори.

Перспективу цього дослідження вбачаємо в аналізі стилістичних особливостей англomовних фанфіків.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Black R. W. Access and Affiliation : The Literacy and Composition Practices of English-Language Learners in an Online Fanfiction Community. *Journal of Adolescent & Adult Literacy*. 2005. Vol. 49 (2). P. 118–128.
2. Bronwen T. What Is Fanfiction and Why Are People Saying Such Nice Things about It? *Story Worlds : A Journal of Narrative Studies*. 2011. Vol. 3. P. 1–24.
3. Busse K. Work in Progress / K. Busse, K. Hellekson. *Fan Fiction And Fan Communities in the Age of the Internet*. Jefferson, North Carolina : Mc Farland & Company, 2006. P. 5–32.
4. Derecho A. Archontic literature : A definition, a history and several theories of fan fiction. *Fan fiction and fan communities in the age of the Internet*. Jefferson, North Carolina : Mc Farland & Company, 2006. P. 61–78.
5. Driscoll C. One true pairing : the romance of pornography and the pornography of romance. *Fan fiction and fan communities in the age of the Internet*. Jefferson, North Carolina : Mc Farland & Company, 2006. P. 79–98.
6. Fanfiction. URL: https://en.wikipedia.org/wiki/Fan_fiction (дата звернення: 10.02.2023).
7. Fiske J. The cultural economy of fandom. *The adoring audience. Fan culture and popular media*. London : Routledge, 1992. P. 30–49.
8. Jenkins H. *Textual poachers: Television fans and participatory culture*. London: Routledge, 1992. 424 p.
9. Grossberg L. The affective sensibility of fandom. *The adoring audience. Fan culture and popular media*. London : Routledge, 1992. P. 50–65.
10. Pugh S. The democratic genre. *Fan fiction in a literary context* / S. Pugh. Brigend, UK : Seren Books, 2005. 282 p.
11. Cambridge dictionary. URL: <https://dictionary.cambridge.org> (дата звернення: 10.02.2023).
12. Collins dictionary. URL: <https://www.collinsdictionary.com> (дата звернення: 10.02.2023).
13. Oxford dictionary. URL: <https://www.oxfordlearnersdictionaries.com> (дата звернення: 10.02.2023).
14. Webster's dictionary. URL: <https://www.merriam-webster.com/> (дата звернення: 10.02.2023).